

Gymnázium, třída Kapitána Jaroše, Brno

Výtvarná výchova, 1. a 2. ročník čtyřletého všeobecného studia

Časové, obsahové a organizační vymezení

ročník	1.	2.	3.	4.
hodinová dotace	2	2	-	-

Realizuje obsah vzdělávacího oboru Výtvarný obor RVP G.

Realizují se tématické okruhy průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova v RVP G.

[...]

Žáci volí hudební nebo výtvarnou výchovu.

Pro výuku je k dispozici odborná učebna.

Na předmět navazuje volitelný předmět Dějiny kultury (od 2. ročníku).

Maturitní zkoušku lze skládat jako zkoušku nepovinnou.

Předmět Výtvarná výchova má velký význam pro formování estetického a citového vnímání žáků v kontextu s ostatními, převážně naukově orientovanými předměty. V průběhu výuky se žáci seznámí se základními výtvarnými prostředky, postupy a technologiemi. Důležitou složkou je získání přehledu nejvýznamnějších výtvarných směrů, autorů a děl.

Žák je veden k tomu, aby zejména:

- chápal význam emotivních a citových prožitků pro život
- podílel se na utváření tvůrčí atmosféry a příjemného prostředí pro práci a pobyt ve škole
- v rámci svých možností se snažil vyjádřit výtvarnými prostředky
- chápal, že práce jedince může ovlivnit výsledek práce celé skupiny
- na základě poznání duchovních a kulturních hodnot současných i minulých si utvářel nepředpojaté postoje k různým kulturám a společenstvím
- chápal význam výtvarného díla a výtvarného umění v historickém kontextu

Výchovné a vzdělávací strategie:

- Učitel klade důraz zejména na individuální přístup k žákům a na rozvoj jejich vlastních schopností – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální.
- Učitel organizuje návštěvy výstav podle aktuální situace a umožňuje tak žákům společné prožívání a vnímání uměleckého díla a rozvíjení jejich kulturního rozhledu – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální.
- Učitel umožňuje žákům zapojit se a realizovat různě náročné společné projekty, a tím rozvíjet jejich schopnosti týmové spolupráce a osobní zodpovědnost za společné dílo – kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní.
- Učitel umožňuje žákům hledat témata na základě jejich osobních preferencí a individuálního zájmu. Tématům se věnovat individuálně či v tvůrčím týmu a vhodnou formou je prezentovat – kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů.

ROČ	VÝSTUP	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY (viz poznámka)
1. – 2.	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> vědomě uplatňuje tvořivost při vlastních aktivitách, objasní její význam v procesu umělecké tvorby i v životě i jako základního faktoru rozvoje své osobnosti vysvětlí umělecký znakový systém jako systém vnitřně diferencovaný a rozpozná v něm umělecké znaky od objevných až po konvenční na příkladech vysvětlí roli uměleckého znaku jako neukončenou, nedefinitivní ve svém významu; vysvětlí vztah mezi subjektivním obsahem znaku a významem získaným v komunikaci objasní význam osobně založených podnětů na vznik estetického prožitku; popíše vlastní zkušenosti i zkušenosti s uměním, které s jeho vznikem souvisejí vysvětlí, jaké předpoklady jsou zapotřebí k recepci uměleckého díla a zejména k porozumění uměleckým dílům současnosti objasní podstatné rysy magického, mýtického, univerzalistického, modernistického přístupu k uměleckému procesu, rozpozná je v současném umění a na příkladech vysvětlí posun v jejich obsahu objasní podstatné rysy aktuálního (pluralitního, postmodernistického) přístupu k uměleckému procesu a na základě toho vysvětlí proces vzniku obecného vkusu a estetických norem vystihne nejpodstatnější rysy dnešních proměn a na příkladech uvede jejich vliv na proměnu komunikace v uměleckém procesu 	<ul style="list-style-type: none"> Umělecký proces a jeho vývoj <ul style="list-style-type: none"> umělecký proces a realita chápání uměleckého procesu znakové systémy jednotlivých druhů umění historické proměny pojetí uměleckého procesu prezentace uměleckého díla Role subjektu v uměleckém procesu <ul style="list-style-type: none"> smyslové vnímání a jeho rozvoj interpretace a recepce uměleckého díla tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta, recipienta Úloha komunikace v uměleckém procesu <ul style="list-style-type: none"> umění ve společnosti role umělce proces tvorby nových, sociálně dosud nezakotvených znaků publikum a jeho role nové technologie a jejich vliv na umělecký proces subjektivní chápání uměleckých hodnot a hodnoty společensky uznávané téma prolíná celým učivem Vv 	<p>→ P1.3, P1.5 Osobnostní a sociální výchova okruhy: Sociální komunikace Spolupráce a soutěž – prolínají celým studiem s přiměřenou gradací v jednotlivých ročních</p>
1.	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznává specifčnosti různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě nově uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci 	<ul style="list-style-type: none"> experiment z hlediska inovace prostředků analýza vizuálně obrazových systémů prostředky a postupy jednotlivých výtvarných disciplín 	Chemie
	<ul style="list-style-type: none"> v konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky 	<ul style="list-style-type: none"> možnosti vizuálně obrazných vyjádření technologické postupy a metody, tvorby 	Dějepis
	<ul style="list-style-type: none"> vizuálně obrazné znakové systémy z hlediska poznání a komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> člověk a prostředí architektura a její vliv na člověka v proměnách času 	Český jazyk a literatura
	<ul style="list-style-type: none"> interakce s vizuálně obrazným vyjádřením v roli autora, příjemce, interpreta 	<ul style="list-style-type: none"> seznámení s aktuální situací na české výtvarné scéně výtvarné prostředky, nová média 	Hudební výchova Informatika
	<ul style="list-style-type: none"> uplatnění vizuálně obrazného vyjádření v úrovni smyslové, subjektivní a komunikační 	<ul style="list-style-type: none"> proměny života osobnost, vztahy vnitřní krajina studie, inspirace přírodními motivy . 	Biologie
	<ul style="list-style-type: none"> na příkladech vizuálně obrazných vyjádření uvede, rozliší a porovná 	<ul style="list-style-type: none"> diskusní fórum v intencích esteticky hodnotících hledisek 	Společenské vědy

	osobní a společenské zdroje tvorby, identifikuje je při vlastní tvorbě	vizuální kultury <ul style="list-style-type: none"> • individuální, kolektivní projev • práce ve skupině • akční tvorba 	
	<ul style="list-style-type: none"> • na příkladech uvede vliv společenských kontextů a jejich proměn na interpretaci obsahu vizuálně obrazného vyjádření a jeho účinku v procesu komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> • proměny hodnot a její odraz v umění • světonázorové, náboženské, filosofické zázemí historických slohů 	Společenské vědy
	<ul style="list-style-type: none"> • pojmenuje účinky vizuálně obrazných vyjádření na smyslové vnímání, typy kontrastů, rozvržení tvarů a hmot v ploše a prostoru, vyjádření pohybu a změn v obraze a vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání 	<ul style="list-style-type: none"> * <ul style="list-style-type: none"> • hmota a materiál • kompozice, barva • tvar, linie, bod • kontrast, rytmus, plocha • tvorba v ploše a prostoru, v exteriéru 	Společenské vědy Matematika Fyzika Chemie
1. – 2.	<ul style="list-style-type: none"> * * já – moje identita • při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti, rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření 	<ul style="list-style-type: none"> • osobní značka, znak, • subjektivní vyjádření, introspekce 	Společenské vědy O zařazení učiva do ročníku rozhoduje učitel po dohodě s žáky s přihlédnutím k jejich individuálním schopnostem a dovednostem
	<ul style="list-style-type: none"> • na příkladech objasní vliv procesu komunikace na přijetí a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření, aktivně vstupuje do procesu komunikace a respektuje jeho pluralitu 	<ul style="list-style-type: none"> • komunikace, experimentování s prostředky • gestická malba • haptická projekce 	Společenské vědy Tělesná výchova
	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky a při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění • nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů 	<ul style="list-style-type: none"> • dlouhodobý projekt na témata dle zájmu žáků • možnost seberealizace a sebevyjádření 	Společenské vědy Hudební výchova
	<ul style="list-style-type: none"> • využívá znalostí, aktuálních způsobů vyjadřování a technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy 	<ul style="list-style-type: none"> • seznámení s novými médii a technikami • současné umělecké směry a jejich vliv na společnost na konci 20. století 	Informatika
2.	<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje obsahové souvislosti vlastních vizuálně obrazných vyjádření a konkrétních uměleckých děl a porovnává výběr a způsob užití prostředků 	<ul style="list-style-type: none"> • výtvarné techniky – grafika, malba • základy fotografie • prostorová tvorba 	Český jazyk a literatura Chemie
	<ul style="list-style-type: none"> • své aktivní kontakty a získané poznatky z výtvarného umění uvádí do vztahů jak s aktuálními i historickými uměleckými výtvarnými projevy, tak s ostatními vizuálně obraznými vyjádřeními, uplatňovanými v běžné komunikaci 	<ul style="list-style-type: none"> • vliv reklamy, • film, fotografie • street art • užitá grafika, design • masovost a autenticita projevu 	

	<ul style="list-style-type: none"> na konkrétních příkladech vysvětlí, jak umělecká vizuálně obrazná vyjádření působí v rovině smyslové, subjektivní i sociální a jaký vliv má toto působení na utváření postojů a hodnot 	<ul style="list-style-type: none"> moderní umění a archetypální principy jako zdroj inspirace archetypální souznění různých kultur tradice, zvyky, folklór klasická a nová média v proměnách času 	Společenské vědy
	<ul style="list-style-type: none"> vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií 	<ul style="list-style-type: none"> proměnlivost obrazu v čase návštěvy galerií interpretace obsahu vizuálně obrazných vyjádření reflexe vývoje umění v současné společnosti 	Dějepis Společenské vědy
	<ul style="list-style-type: none"> rozdlišuje umělecké slohy a umělecké směry, s důrazem na umění od konce 19. století do současnosti, z hlediska podstatných proměn vidění a stavby uměleckých děl a dalších vizuálně obrazných vyjádření 	<ul style="list-style-type: none"> umělecké směry 20. století seznámení se současnými výtvarnými tendencemi body-art land-art konceptuální umění 	Zeměpis Tělesná výchova
	<ul style="list-style-type: none"> na příkladech uvádí příčiny vzniku a proměn uměleckých směrů a objasní širší společenské a filosofické okolnosti vzniku uměleckých děl 	<ul style="list-style-type: none"> vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků nestandardní postupy ve výstavbě díla současné výstavy v kontextu společenského dění 	Dějepis
	<ul style="list-style-type: none"> na konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření objasní, zda a jak se umělecké vyjadřovací prostředky výtvarného umění od konce 19. století do současnosti promítají do aktuální obrazové komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> citace, parafráze, narážka, humor ve výtvarném umění, autenticita projevu a vyprázdněnost forem seznámení s umělecko-historickými památkami v nejbližším okolí 	Český jazyk a literatura Zeměpis

Komentář:

Na rozdíl od ukázky osnov v ŠVP gymnázia Praha – Radotín, kde je vzdělávací obsah 1. ročníku soustředěn na Obrazové znakové systémy a obsah 2. ročníku na tematický okruh Znakové systémy výtvarného umění, se zde oba dva tematické okruhy prolínají. Jakým způsobem se k jejich provázanosti přistupuje a co je středem zájmu při tvůrčích činnostech, by mohlo být ještě více rozvedeno v obsahovém vymezení. Rovněž i informace o tom, v jakých proporcích je zastoupena vlastní tvorba, vnímání a interpretace.

U učiva vyznačeného v tabulce hvězdičkou se jedná o vhodně začleněné učivo Prvky vizuálně obrazného vyjádření (součást učiva Rozvíjení smyslové citlivosti z RVP ZV). Na této dílčí ukázce je vidět, že vzdělávací obsah oboru se využívá v jeho komplexnosti, provázanosti a gradaci. Koncipování obsahu Vv v RVP ZV a RVP G toto umožňuje a je proto velmi vhodné, pokud výtvarní pedagogové pracují s oborem jako celkem, tedy s oběma dokumenty. Přínosem je, pokud v 1. ročníku jsou zařazeny tvůrčí aktivity, které cíleně navazují na poznatky a dovednosti získané na základní škole (byť mohou být velmi různorodé). Vytváří se tak příležitost (pro žáky i pro učitele) vzájemně se poznat, zúročit své různé zkušenosti a vyladit způsob dalšího uvažování o obsahu a tématech tvůrčích aktivit. Pozornost by se neměla soustředit pouze na doplnění toho, co chybí, ale na to, jakou cestu volit tak, aby se po ní dalo jít společně a

přítom se rozvíjel individuální zájem a znalosti každého žáka. Jako inspirativní působí zařazení vzdělávacího obsahu společného pro 1. a 2. ročník (v textu označeno podbarvením a dvěma hvězdičkami). Vytváří se tím určitý způsob rozvíjejícího učiva, kterým je možné reagovat na potřeby žáků. Zvolen je i vhodný motivační název bloku Já a moje identita. Charakter vyučovacího předmětu umožňuje, uvádět „motivační názvy“ pro všechny, či jen vybrané celky učiva. Mohou se tím zvýraznit různé úhly pohledu na vzdělávací obsah a zviditelnit témata, skrze která se bude (či může) k obsahu konkrétních lekcí přistupovat. Vhodné je i uvedení motivačního názvu nikoliv u učiva, ale u výstupů, zdůrazní se tak to, co se považuje u výstupu za prvořadé – v tomto případě se jedná o důraz na individualitu žáka a uvědomování si vlastní identity.

Poslední sloupec uvádí pouze názvy předmětů, které mají s učivem souvislosti. Počítá se však s tím, že tato část osnov bude postupně konkretizována a rozšiřována. Ve vztahu k výtvarné výchově je pak třeba do budoucna zvážit důležitost všech uvedených odkazů. Vhodné by bylo alespoň krátce konkretizovat, o jakou vazbu se jedná (např. umělecké směry 20. století a přesah na zeměpis a tělesnou výchovu).